

КОМУНІКАТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ)

Яценко П. І.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології, перекладу
та світової літератури
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-1489-0107
polina_kua@yahoo.com*

Ключові слова:

*публіцистичний дискурс,
просте речення, моном, клауза,
висловлення, мовленнєвий акт,
актуальне членування, тема,
рема.*

У статті досліджено комунікативну організацію простого речення сучасної німецької мови на матеріалі публіцистичного дискурсу, вивчено важливі поняття синтаксису та прагматики – «просте речення», «клауза», «порядок слів», «висловлення», «мовленнєвий акт», «іллокуція», «актуальне членування речення» тощо.

Просте речення (або моном) є різновидом речення, що складається із суб'єктно-предикатної основи та може містити другорядні члени речення. Таке базове реченнєве утворення може поширюватися додатком, означенням чи обставиною, або розширяться кількома другорядними членами речення одночасно.

На комунікативному рівні просте речення реалізується у вигляді мовленнєвого акту. Традиційно у мікроакті присутній один мовленнєвий акт з певною іллокуцією (переважно, констатив чи квеситив). Директиви є нетиповими для публіцистичного дискурсу сучасної німецької мови, комісиви не помічені у проаналізованій вибірці, що пояснюється основною рисою публіцистики – інформувати читача та викладати актуальні факти щодо певних тем та процесів, подій та осіб.

Інтертекстуальність також притаманна простому реченню у публіцистичному дискурсі. Вона проявляється при введенні парентези до базової структури речення. Додані прошарки інформації уточнюють висловлювання, надають певні факти чи корективи автора. Вони можуть бути реалізовані як одним словом, словосполученням, так і простим реченням, інфінітивним чи партиципним зворотом.

Специфічним для простого речення мас-медіа стала парцеляція, що призводить до відокремлення частини клаузи від основної частини висловлювання. Утворені кілька висловлень, зазвичай, є більш експресивними по відношенню до об'єднаного висловлення, таким чином розставляються певні акценти на кластерах інформації у контексті. При формуванні висловлення кластери інформації можуть подаватися двома різними способами. У більшості випадків інформація надається лінійно, спочатку водять тему і додають до неї рему. Одним з засобів акцентування кластеру інформації є інверсія. Завдяки препозиції певного другорядного члена (часто обставини) мовці виділяють певний блок, що містить, з їхньої точки зору, найважливішу інформацію. Таким чином рема розташовується перед темою висловлення, котра зміщується до другої частини висловлення.

COMMUNICATIVE ORGANISATION OF SIMPLE SENTENCE IN THE MODERN GERMAN LANGUAGE (BASED ON MEDIA DISCOURSE)

Yatsenko P. I.

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology, Translation and World Literature

Zaporizhzhia National University

Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0000-0003-1489-0107

polina_kua@yahoo.com

Key words: *media discourse, simple clause, monome, clause, utterance, speech act, thematic progression, theme, rheme.*

This article offers a communicative study of the simple sentence in the modern German language based on media discourse. Important terms of syntax and pragmatics, such as “simple sentence”, “clause”, “word order”, “utterance”, “speech act”, “illocution”, “thematic progression” and others are discussed here too.

The simple sentence (or a monome) is an art of a sentence, which consists of a subject-predicate basis and can also include secondary sentence parts. A basic sentence can be complicated by objects, attributes or adverbial modifiers. It also can include several secondary sentence parts at the same time.

On the communicative level a simple sentence appears as a speech act. Traditionally, there is one speech act with an illocution in a micro speech act (mostly, a constative or a quesitive). Directives are not so popular in the media discourse of the modern German, commissives are not found in the analyzed material. The main feature of media discourse – to inform the readers and to represent actual facts in some topics and about some processes, events or people – is the explanation for that.

Intertextuality is one of the important features of a simple sentence in the media discourse. It appears, when parenthesis is taken into the basic structure of a sentence. Added layers of information clarify the utterance, including some facts or corrections of the author. They can be built using one word, a combination of words, but also a simple sentence, an infinitive construction or a participial construction.

Parcellation is a special feature of a simple sentence in the media discours. As a result, one or several parts are separated from the main part of the sentence. Several utterances, which appear in a such way, usually differ from the whole utterance because of its expressiveness, they make accents on some parts of the information in the context.

By the forming of an utterance, clusters of information in the simple sentences can be added due to two different ways. In the majority of cases the information is added linearly, at first they add a theme, then a rheme. One of the ways of highlighting of a cluster of information is inversion. Due to the preposition of a secondary sentence part (often, adverbial modifier), speakers highlight a special block, that, according to their point of view, includes the most important information. Thereby, a rheme comes before a theme, which is dislocated in the second part of the utterance.

Постановка проблеми. Сучасний світ – рухливий та комплексний. Прості речі знаходяться у постійному зв'язку одна з одною та з оточуючим світом в цілому, видозмінюючись у ньому відповідно до потреб людини. У цьому середовищі існує суспільство кожного дня. Події навколо нас не перестають бути цікавими і важливими, що

відображається у численних публікаціях мас-медіа, що є джерелом інформації для читача.

Актуальні події, котрі часто є складними та багатоаспектними, не обов'язково висвітлюються виключно складними конструктами (біномами чи поліномами різної природи). Задля розставлення акцентів, унаочнення окремих деталей та характе-

ристик подій, явищ чи певних об'єктів часто використовуються прості речення (далі ПР). На номінативному рівні просте речення або моном чи «клауза» є базовою моделлю речення, утвореного кількома словами [Meibauer, 2015, с. 122]. Під поняттям «клауза» у вузькому смислі розуміється найменша базова одиниця речення з предикативною вершиною. Просте речення містить підмет та присудок і може ускладнюватися другорядними членами [Busch, Stenschke, 2018, с. 125; Eisenberg, 2020, с. 405; Meibauer, 2015, с. 154]. Таку одиницю не можна розкласти на інші реченнєві утворення [Pittner, Verman, 2021, с. 105]. На відміну від складних речень у художньому, науковому, публіцистичному дискурсах тощо [Приходько, 2002; Яценко, 2010; Яценко, 2011], комунікативна організація мономів у сучасних мас-медіа лишається наразі без належної уваги науковців.

Простота номінативної організації речення впливає на будову висловлення на комунікативному рівні. Моном повинен представляти собою простий мовленнєвий акт, але і він підлягає різним трансформаціям, під впливом яких його комунікативна структура змінюється. Враховуючи дослідження висловлення у комунікативному аспекті, а саме актомовленнєвої специфіки та актуального членування висловлення в цілому, котрі були проведені науковцями ([Austin, 1996; Meibauer, 2015, с. 233]), слід звернути увагу на комунікативну організацію простого речення публіцистичного (або медійного) дискурсу, яке на сьогодні не ставало предметом окремих наукових студій.

Досліджуючи реченнєві одиниці у мас-медіа, слід враховувати особливості цього виду дискурсу. Реченнєві конструкції мають бути місткими, типовим є високий рівень деталізації і наявність виключно необхідних кластерів інформації для розуміння ситуації, що описуються. Це призводить до видозмін базової моделі монома шляхом його ускладнення та спрощення. Крім зазначеного матеріалу у публіцистичному дискурсі мають привертати увагу читача, на цій підставі речення часто містять експресивні конструкції, які сприяють виділенню та підкресленню певних кластерів інформації. Порівняно з художнім дискурсом ПР у мас-медіа більш нейтрально представляють факти дійсності. На відміну від наукового дискурсу мономи у публіцистиці є не такими перенавантаженими деталями. Саме ці характеристики простих речень публіцистичного дискурсу, опис їх особливостей у комунікативному аспекті викликали зацікавленість авторки статті і дали поштовх до проведення нового дослідження задля вдосконалення знань щодо вживання ПР у публіцистичному дискурсі.

Актуальність роботи полягає у необхідності детального вивчення простого речення в цілому,

та у публіцистичному дискурсі зокрема, адже у працях попередників не містилося вичерпного аналізу цього типу речення, дослідженого на сучасному матеріалі.

Метою цієї наукової розвідки є вивчення комунікативної організації ПР сучасної німецької мови. Основними **завданнями** дослідження стали:

- виявити та проаналізувати іллокутивну специфіку ПР;
- встановити способи зміни комунікативної організації ПР;
- з'ясувати особливості актуального членування ПР.

Об'єктом цього дослідження виступає *просте речення* (ПР) – різновид речення, мінімальна модель якого утворюється сполученням головних членів речення (підметом та присудком), котра може бути розширена другорядними членами речення (додатком, означенням чи обставиною), вираженими різноманітно (одним словом, словосполученням, інфінітивним чи партиципним зворотом). **Предмет дослідження** – комунікативна організація простого речення сучасної німецької мови на матеріалі публіцистичного дискурсу.

Матеріалом дослідження слугували 400 ПР, відібрані зі статей публіцистичного дискурсу, що висвітлювали різноманітні ситуації загального характеру у часописах «Der Spiegel» 2025 р. (3 часописи) та «Die Zeit. Wissen» 2025 р. (1 часопис). У кожному з проаналізованих видань були відібрані 100 перших ПР шляхом суцільної вибірки без будь-яких обмежень. Матеріал було проаналізовано у комунікативному аспекті (встановлено іллокутивну специфіку висловлення, способи зміни комунікативної організації та актуальне членування речення).

Виклад основного матеріалу дослідження. При вивченні комунікативної організації речення особлива увага концентрувалася на таких поняттях, як «речення», «висловлення», «мовленнєвий акт», «іллокутивна специфіка» або «іллокуція», «тема» та «рема» тощо. Задля кращого розуміння особливостей об'єкта дослідження, слід розібратися в них також.

Вже у XIX–XX ст. поняття «речення» використовувалося при описі мінімальної синтаксичної одиниці мови та мовлення. Типовим для лінгвістики XX–XXI ст. є чітке розмежування поняття «речення», що використовується при аналізі предикативних одиниць на номінативному рівні, та «висловлення» як «актуалізованого» речення на комунікативному рівні [Бацевич, 2004, с. 321; Загнітко, 2011, с. 633; Austin, 1996, с. 120; Meibauer, 2015, с. 233 т.і.], чого дотримуються також і в цій роботі.

При дослідженні висловлення, було встановлено, що воно може мати різні форми реалізації:

усну чи письмову. Будучи актуалізованим і реалізованим у певні мовленнєві ситуації, висловлення стає складовим елементом комунікації. Мовленнєвий акт (далі МА), котрий виникає під час продукування висловлення, містить локуцію (фонетично і граматично правильне висловлення), іллокуцію (мету висловлення) та перлокуцію (вплив іллокуції на реципієнта) [Meibauer, 2015, с. 237-238; Weiyun, 2004, с. 433].

Усі мовленнєві акти розділяються традиційно на прості (мікро-МА) та складні (макро-МА). Простий МА містить одну іллокуцію, на відміну від складного, який може мати дві чи більше одно- чи різноспрямованих іллокуцій. За таксономією минулого сторіччя виділялися розповідні, спонукальні, питальні та бажальні речення тощо. Пізніше стали виокремлювати директиви, комісиви, експресиви та асертиви [Schneider, 2005, с. 870], у сфері констатуючих МА виділяли перформативи та асертиви [Meibauer, 2015, с. 233] тощо. У цій статті дотримуємося універсальної класифікації МА: констатив, квеситив, директив, комісив.

Тенденція до превалюючого використання констативів, що було встановлено раніше при аналізі складносурядних речень [Яценко, 2025], сурядно-підрядних [Яценко, 2011] та підрядно-сурядних поліномів [Яценко, Вапіров, 2025], спостерігається і серед ПР публіцистичного дискурсу (див. Табл. 1):

Традиційно ПР у публіцистичному дискурсі реалізуються у скопусі (комунікативній ситуації) «повідомлення» (1-3): (1) *In Kanada ist Leihmutter-schaft aus kommerziellen Gründen verboten.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 3]; (2) *Die Computer haben die Mathematik sehr verändert.* [Die Zeit. Wissen, Vol. 03, 2025, S.16]; (3) *Die Suche nach einer Führungs-figur bei den Demokraten hat begonnen* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 5]. Так, у (1) міститься констатив, що розкриває зафіксований у Канаді факт заборони сурогатного материнства, що реалізується у мікро-МА з акцентом на місце події, адже саме обставина місця була розташована перед присудком. У (2) встановлено результат – вагомий вплив комп'ютерів на математику, а у (3) акцент зроблено не стільки на результаті дії, скільки на підметі, котрий містить кілька уточнюючих елементів (об'єкт та місце пошуку). У результаті вживання констативів виникає певний перлоку-

тивний ефект висловлень, а саме – читач тепер, маючи певний фактичний матеріал, може інакше поглянути на те, що відбувається навколо (напр., щодо теми сурогатного материнства (1)), може краще аналізувати факти сьогодення або майбутнього, спираючись на встановлені факти (2-3).

Значно рідше за констативи використовуються ПР у скопусі «питання», отже є квеситивами, які реалізуються різноманітно (див. Табл. 2):

Власне квеситиви можуть реалізовувати різні варіанти питань, серед яких домінують загальні (4), другими за поширенням є спеціальні питання (5), менше вживаними стали питальні речення до підмета (6-7): (4) *Kann Donald Trump das Internet abschalten?* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 5]; (5) *Wie konnte es dazu kommen?* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 4]; (6) *Was kommt da auf uns zu?* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 9]; (7) *Wer ist der Schuldige?* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 11]. Так, у (4) міститься загальний запит на підтвердження інформації, який сприяє встановленню контакту з читацькою аудиторією, адже таким чином кожен сам повинен буде дати відповідь на це, частково риторичне питання. Схожу конотацію має спеціальне питання (5), котре також можна віднести до риторичних. Лише із загального матеріалу, прочитавши усю статтю, читач зможе спробувати встановити, як «ми» змогли дійти до такого стану речей. Питання до підмета (6-7) характеризуються таким же стилістичним та інформативним навантаженням, але стосуються вже подій майбутнього (6) чи відповідальних за події осіб (7).

Цікавим є той факт, що переважна більшість проаналізованих питань не отримує точної відповіді у матеріалі статті. Перлокутивний ефект у цьому випадку буде спонуканням читачів до власних роздумів з наведених тем. Таким чином журналісти розвивають зацікавленість читачів у власних нових публікаціях з певної теми, що призводить до збільшення попиту на наступний тираж видання.

Крім зазначених констативів та квеситивів, у проаналізованій вибірці спорадично були помічені директиви (8-9), котрі реалізували скопус «спонукання»: (8) *»Reißt schon noch auf«, sage ich hin und wieder.* [Die Zeit. Wissen, Vol. 03, 2025, S.3]; (9) *»Lasst den Merz doch erst mal machen.«* [Spiegel, Vol. 24, 2025, S. 6]. Таких прикладів значно менше за усі інші групи і, переважно, вони

Таблиця 1

Іллокутивна організація ПР

Вид МА	Констатив	Квеситив	Комісив	Директив	Разом
Кількість ПР	368	29	0	3	400
Процентне співвідношення	92%	7,2%	0%	0,8%	100%

Таблиця 2

Прості речення, реалізовані різними видами питань

Вид питання	Загальне питання	Спеціальне питання	Питання до підмета	Разом
Кількість ПР	13	11	5	29
Процентне співвідношення	44,8%	37,9%	17,3%	100%

вживані у прямій мові, котра цитується журналістами у традиційних статтях чи інтерв'ю, або використовуються для звернення уваги на певні ідеї, дії тощо. Так, у (8) директив передає спонукання до дії, що міститься у короткому зверненні редактора журналу до читачів на початку часопису. У (9) спонукання стосується аудиторії в цілому, котрій радять почекати подальших дій федерального канцлера Німеччини. Перлокутивний ефект таких мікро-МА полягає у спрямуванні фокусу уваги на певну подію та на певних діях (напр., очікуванні у (9)).

Хоча ПР у публіцистичному дискурсі є переважно неускладненими реченнями утвореннями, однак і їм характерні певні зміни у комунікативному аспекті, що впливають на загальне комунікативне навантаження висловлення. Найпоширенішим з таких процесів виявилася парантеза, отже включення певних кластерів другорядної інформації: (10) *Die, erklärt Collins, orientiere sich in Louisiana am Marktwert von Grund und Boden.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 12]; (11) *Für den Moment tut diese Koalition nur alles Erdenkliche für das Gedeihen der AfD: mit regierungsamtlichen Angstbotschaften über asylpolitische Überforderung oder mit handstreichartigen Lösungen für große Probleme – weil angeblich das Volk es so will.* [Spiegel, Vol. 24, 2025, S. 6]; (12) *Hier kommt nun die Gleichgewichtsscheibe ins Spiel (auch als Wackelbrett oder Balance-Scheibe bekannt).* [Die Zeit. Wissen, Vol. 03, 2025, S.13]; (13) *Dazu zählen der ehemalige Bundeskanzler Olaf Scholz (SPD), der ehemalige Finanzminister Christian Lindner (FDP) sowie ihre Amtsnachfolger Friedrich Merz (CDU) und Lars Klingbeil (SPD).* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 6].

Інформація у таких вставних конструкціях публіцистичного дискурсу також переважно надається у вигляді констативів (10-13), це можуть бути окремі словосполучення, отже неповні речення (13), прості речення (10), партиципні звороти (12) чи підрядні речення (11). Парантези можуть містити певні факти (10, 12, 13) або додавати коментар автора статті із певним модальним навантаженням (11). Для виокремлення вставних конструкцій крім традиційних ком (10) залучаються інші пунктуаційні знаки: тире (11) та дужки (12-13). Такі візуальні способи також слугують засобом привертання уваги читача, а отже сприяють виділенню кластерів інформації, що призво-

дить виникнення інтертекстуальності у дискурсі.

Іншим, менш вживаним способом зміни комунікативної організації ПР слугувала парцеляція – порушення зовнішньої форми висловлення при внутрішній його єдності: (14) *Und es gibt Zäune, kilometerlang. Zumeist aus Edelstahl, engmaschig und gut zwei Meter hoch.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 9]; (15) *Ist Merz ihnen zu rechts? Oder zu links?* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 10]. Зазвичай, частини простого речення не підлягають парцеляції, але інколи, задля більшої експресивності висловлення, автори залучають цей спосіб і у таких простих конструктах. Так, у (14) парцелят за своїм розміром перевищує головну частину висловлення, що є дуже рідкісним явищем. У ньому одна за одною додаються важливі деталі, що різносторонньо розкривають сутність і особливості зображуваного об'єкта. У (15) відокремлено словосполучення з певним інформаційним навантаженням, що стосується політичної орієнтації канцлера Німеччини. У такій невеличкій формі – двох висловленнях – підіймається важливе політичне питання.

При дослідженні комунікативної організації ПР особливо цікавим лишається питання його актуального членування. На відміну від складного речення, у якому завжди міститься кілька сполучених предикативних основ, отже утворюється певний мікро-контекст, у ПР наявна лише одна основа, отже і одне сполучення теми і реми: (16) *Große Techfirmen^{T-1} sehen eine überlegene künstliche Intelligenz in greifbarer Nähe^{R-1}.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S.4]; (17) *Frankreich^{T-1} ist gerade dabei, diese sehr unerfreuliche Lektion zu lernen^{R-1}.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 6]; (18) *Auch den Alltag vieler Menschen^{T-1} würde eine Super-KI wohl maßgeblich verändern^{R-1}.* [Spiegel, Vol. 37, 2025, S. 9]; (19) *Entschuldigt^{R-1} ist damit niemand^{T-1}.* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 6]; (20) *Schon länger^{R-1} funktioniert es in manchen Bereichen nicht so geschmeidig wie gewohnt^{T-1}.* [Spiegel, Vol. 20, 2025, S. 6]. У разі використання прямого порядку слів переважно використовується класична схема розташування «відомого» і «нового», де тема виражається підметом, а друга частина є ремією і вводить новий кластер інформації (16-18). При інверсії акценти зміщуються і речення розпочинають із невідомого, отже реми. Так, у (19) акцент зроблено на частині присудка, котру нетипово розташували на початку речення.

У (20) новим є обставина часу, на чому концентрує увагу мовець.

У проаналізованій вибірці обидві варіанти схем використовуються майже однаково часто. Так, у 50,5% усіх ПР будуються за прогресією з темою перед ремою (T-1 – R-1), у 49,5% комплекс нової інформації розташовано навпаки - перед темою (R-1 – T-1), що зміщує акцент у висловленні на вагомий елемент на самому його початку. Тенденція щодо класичного розташування теми і реми пояснюється специфікою публіцистики – нейтрально, містко і чітко представляти факти дійсності. При попередньому розташуванні реми проявляється друга риса цього дискурсу – емоційне наповнення матеріалу та розстановка акцентів. Обидві риси співіснують одночасно, адже перед журналістами стоїть подвійне завдання – не тільки надати інформацію, а й привернути увагу, спричинити фурор, шокувати читача.

Висновки і перспективи подальших розробок. У результаті проведеного наукового дослідження було встановлено, що ПР як на номінативному, так і на комунікативному рівнях є особливим реченнєвим утворенням. Номінативно просте речення має базову модель (моном), що може ускладнюватися різноманітно.

На комунікативному рівні ПР представляє собою окремий мікро-МА. Кожне ПР має одне ілюктивне спрямування. Домінуючим різновидом МА у проаналізованому матеріалі виявився констатив, менш поширені квеситиви та директиви. Комісиви у нашій вибірці не зафіксовано.

Типовим для ПР публіцистичного дискурсу є незначна видозміна класичної комунікативної організації шляхом введення до основного конструкту парантези, а також шляхом парцелювання окремої частини клаузи. У разі залучення парантези цей прошарок інформації збільшує інформативне навантаження ПР. Доданий кластер традиційно реалізується у вигляді констативу. Задля збільшення емоціональної напруги частина ПР підлягає парцелюванню. Утворені кілька висловлень сприяють більшій концентрації уваги читача на певних аспектах проблеми.

Актуальне членування простого речення у публіцистичному дискурсі характеризується двома класичними схемами. За першою тема розташовується перед ремою, що сприяє нейтральному нашаруванню кластерів інформації. У другому випадку, при інверсії, рема розпочинає висловлення, розташовуючись перед темою. Певний кластер інформації підкреслюється у ремі та привертає більше уваги читача. Обидві тенденції співіснують і використовуються майже однаково часто.

Вже у першому наближенні до об'єкта аналізу стає очевидним, що дослідження особливостей простого речення у публіцистичному дискурсі

є актуальним питанням сучасної лінгвістики, а наведені міркування можуть дати поштовх до нових розвідок у *перспективі*, де особливої вагомості набуває аналіз номінативної та комунікативної організації простого речення у науковому, художньому, офіційно-діловому дискурсі, а також порівняльний аналіз простого речення німецької мови у вказаних дискурсах. Крім того, цікавим видається порівняльний аналіз простих речень в різних германських мовах, наприклад, в німецькій та англійській.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник]. К. : Видавничий центр "Академія", 2004. 344 с.
2. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Синтаксис : монографія. Донецьк : ТОВ "ВКФ"БАО", 2011. 992 с.
3. Приходько А. М. Складносурядне речення в сучасній німецькій мові. Запоріжжя : Запорізь. держ. ун-т, 2002. 292 с.
4. Яценко П. І. Номінативна і комунікативна організація сурядно-підрядного полінома в офіційно-діловій комунікації. *Нова філологія* : зб. наук. праць. Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2010. № 39. С. 225-231.
5. Яценко П. І. Сурядно-підрядний поліном у масмедіальному дискурсі. *Нова філологія* : зб. наук. праць. Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2011. № 46. С. 242-244.
6. Яценко П. І. Комунікативна організація складносурядного речення у сучасній німецькій мові (на матеріалі публіцистичного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту. Серія: Філологія*: зб. наук. праць. Одеса: Гельветика. № 75. 2025. С. 117-121. DOI: 10.32782/2409-1154.2025.75.24
7. Яценко П.І., Вапіров С.Ю. Комунікативна організація підрядно-сурядного полінома у сучасній німецькій мові (на матеріалі наукового дискурсу). *Нова філологія* : зб. наук. праць. Запоріжжя : Гельветика, 2025. № 98. С. 203-212. DOI: 10.26661/2414-1135-2025-98-25
8. Austin J. L. Performative Utterances. *The Philosophy of Language*. N.Y., Oxford, 1996. pp. 120-129.
9. Busch A., Stenschke O. Germanistische Linguistik: Eine Einführung. [4. Aufl.]. Tübingen: Narr Francke Attempo Verlag, 2018. 276 S.
10. Einführung in die germanistische Linguistik: Lehrbuch / J. Meibauer und andere. [3. Aufl.]. Stuttgart, Weimar : J.B. Metzler Verlag, 2015. 372 S.
11. Eisenberg P. Grundriss der deutschen Grammatik. Der Satz. [5. Aufl.]. Berlin : J.B. Metzler, 2020. 584 S.

12. Pittner K., Berman J. Deutsche Syntax. Ein Arbeitsbuch. [7., überarb. und erweiterte Auflage]. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2021. 225 S.
13. Schneider K. P. Pragmatics. *Encyclopedia of Linguistics* [ed. Ph. Strazny] : [in 2 vol.]. N.Y., Oxon : Fitzroy Dearborn, 2005. Vol. 2. pp. 869-872.
14. Weiyun He A. Discourse Analysis. *The Handbook of Linguistics* [ed. by M. Aronoff, J. Rees-Miller]. Oxford : Blackwell publishing, 2004. pp. 428-445.
6. Yatsenko, P. I. (2025) Komunikatyvna orhanizatsiia skladnosuriadnoho rechennia u suchasni nimetskii movi (na materiali publitsystychnoho dyskursu) [Communicative organisation of compound sentence in the modern German language (based on media discourse)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho un-tu. Serii: Filolohiia*: Collection of scientific works, № 75. pp. 117-121. DOI: 10.32782/2409-1154.2025.75.24
7. Yatsenko, P. I., Vapirov S.Iu. (2025) Komunikatyvna orhanizatsiia pidriadno-suriadnoho polinoma u suchasni nimetskii movi (na materiali naukovooho dyskursu) [Communicative organisation of subordinate-coordinate polynome in the modern german language (based on scientific discourse)]. *Nova filolohiia* : Collection of scientific works, № 98. pp. 203-212. DOI: 10.26661/2414-1135-2025-98-25

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 20. 122 S.
2. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 24. 122 S.
3. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 37. 122 S.
4. Die Zeit. Wissen. Hamburg: Zeitverlag, 2025. Vol. 03. 106 S.

REFERENCES

1. Batsevych, F. S. (2004) Osnovy komunikatyvnoi lnhvistyky [Basics of communicative linguistics], 344 p.
2. Zahnitko, A. P. (2011) Teoretychna hramatyka ukraïnskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys [Theoretical grammar of the Ukrainian language. Morphology. Syntax], 992 p.
3. Prykhodko, A. M. (2002) Skladnosuriadne rechennia v suchasni nimetskii movi. [Compound sentence in the modern German language], 292 c.
4. Yatsenko, P. I. (2010) Nominatyvna i komunikatyvna orhanizatsiia suriadno-pidriadnoho polinoma v ofitsiino-dilovii komunikatsii [Nominative and communicative organisation of the subordinate-coordinate polynome in the official communication]. *Nova filolohiia* : Collection of scientific works, № 39, pp. 225–231.
5. Yatsenko, P. I. (2011) Suriadno-pidriadnyi polinom u masmedialnomu dyskursi [Subordinate-coordinate polynome in the massmedial discourse]. *Nova filolohiia* : Collection of scientific works, № 46, pp. 242–244.
8. Austin, J. L. (1996) Performative Utterances. *The Philosophy of Language*, pp. 120-129.
9. Busch, A., Stenschke, O. (2018) Germanistische Linguistik: Eine Einführung. 276 S.
10. Einführung in die germanistische Linguistik: Lehrbuch (2015) / J. Meibauer und andere. 372 S.
11. Eisenberg, P. (2020) Grundriss der deutschen Grammatik. Der Satz. 584 S.
12. Pittner, K., Berman, J. (2021) Deutsche Syntax. Ein Arbeitsbuch. 225 p.
13. Schneider, K. P. (2005) Pragmatics. *Encyclopedia of Linguistics* [ed. Ph. Strazny] : [in 2 vol.], Vol. 2, pp. 869-872.
14. Weiyun, He A. (2004) Discourse Analysis. *The Handbook of Linguistics* [ed. by M. Aronoff, J. Rees-Miller], pp. 428-445.

REFERENCES TO ILLUSTRATIVE RESOURCES

1. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 20. 122 S.
2. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 24. 122 S.
3. Der Spiegel. Berlin: Spiegel, 2025. Vol. 37. 122 S.
4. Die Zeit. Wissen. Hamburg: Zeitverlag, 2025. Vol. 03. 106 S.

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026